

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

13 De palpante.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

De eo, qui delinquenti consentit.

CAPVT XII.

NOMINE consentientis in presenti intelligitur is, qui nec mandatum, nec consilium dans, ratum habet maleficium suo nomine factum, postquam scivit, & de eo quaeritur, an secundum conscientiam ex maleficio teneatur ei, contra quem delictum patratum est, hoc est, an resarcire damnum ex delicto proveniens, cogatur.

Communis est opinio, eum teneri, quia utroque iure Canonico, & Civili, is, qui ratum habet factum, & equiparatur mandanti. *cap. Ratihabitionem de Reg. iuris in Sexto, & l. Hoc iure, §. Dedit, & l. Semper qui §. 1. ff. De Reg. iur. & l. ult. ad Senatus cons. Macedonian. Sic Palud. in 4. Dist. 6. quest. 2. art. 3. Angelus in verb. Furtum, num. 20. Rosella in verb. Restitutio 4. num. 3. Siluest. eod. verb. q. 6. vers. 2. Tabien. verb. Furtum num. 16. & verb. Restitutio num. 24. Armilla eodem verbo num. 4. Nauar. in Manuali cap. 17. num. 235. At verò Medina de reb. restituit. quest. 7. negat eum teneri secundum conscientiam, nisi post iudicis sententiam. Id probat, quoniam is, qui ratum habet delictum, & heque consilium, nec mandatum eius faciendi dedit, non est causa delicti, ac proinde damni causam non præbuit, eo quod post delictum iam patratum, consensum præstitit, non antea.*

Accedit, quod licet in penis ratihabitione utroque iure retro trahatur, & equipararetur mandato, hoc tamen non videtur locum habere in obligatione restituendi, quia huiusmodi obligatio nascitur ex damno dato, & qui ratum habet maleficium iam factum, non est causa malefici, vel damni.

Sed à communi sententia discedendum non est, quam licet Siluester, Angelus, Rosella, & Nauarrus in unum intelligant, ita ut locum habeat in eo, qui ratum habet delictum patratum, Monaldus tamen, & Tabienis interpretantur, ut locum habeat, quando ratihabitione est aliquo modo causa ne restituatur quod est ablatum, aut ne resarciatur damnum datum: quia is qui ratum habet v. g. furtum ab altero ante commissum, quamvis causam non dederit ut furtum fieret, in causa tamen est ne res furtiva restituatur: nam eo ipso in re furtiva retinenda confirmatur. Obligatio verò restituendi nascitur siue ex hoc quod tu consensisti, ut quis furaretur, siue ex hoc quod tu consensisti post furtum commissum; ut res furtiva apud furem maneret, nec Dominò restitueretur.

Secundo quaeritur, quid sit dicendum de his, qui in Collegio, vel Senatu suffragium habentes, eo quod vicini suum suffragium ferunt, & vident rem esse decernendam ex aliorum suffragijs ante iam latis, consentiunt eis, quia vident se nihil suis suffragijs profuturos? Caiet. in Summa verbo Restitutio. §. Ardens, Medina de reb. restituendi quest. 7. ad secundum. Nauar. in Manuali cap. 17. num. 27. Respondent in hunc modum: si necessarius est numerus omnium in ea re suffragium habentium, ut res executioni mandetur, tunc siue primi, siue ultimi, tenentur ei cui est damnum illatum, quia singuli causam damni præbent. Si autem sufficiat maior numerus suffragantium, tunc ultimi scientes expletum iam esse numerum requisitum, quamvis peccent præstando consensum, non tamen debent secundum conscientiam aliquid restituere: nisi fuerint tantæ auctoritatis, ut eorum, qui suffragia tulerunt, sententiam mutare queant; vel nisi ius tantum habeant confirmandi, non suffragandi: nam ius confirmandi quod actum est, aliquando solet esse distinctum à iure ferendi suffragium.

Hoc totum dictum est ex sententia Caietani, Medina,

& Nauarri, quando palam, & publice in commune suffragia feruntur, aliud enim est, quando res secretis suffragijs decernitur, tunc enim non est maior, siue potior ratio antecedentium, quam subsequentiū suffragatorum, quando nesciri potest quisnam fuerit ultimus in secreto suffragio ferendo: nam si verè scitur, quis fuerit ultimus, cum ille ultimus nihil ad rem faceret, etiam tunc non tenetur ei, cui per suffragia prima est damnum illatum.

Tertio quaeritur, quid sit dicendum, quando primi suffragantium, antequam suffragium ferant, sciunt omnes posteriores omnino decrevisse suffragium ferre, ex quo damnum alteri datur, an teneantur resarcire damnum, si suffragentur, sicut sciunt alios sequentes suffragaturos? Respondeo debere, quia reuera cum in suffragio ferendo præcedant, causa sunt mali, & damni, quod certo, vel probabiliter iudicant subsecuturum.

De Palpante.

CAPVT XIII.

PRIMO quaeritur, Quid nomine Palpantis intelligatur? Respondeo, intelligi omnem, qui laudando, vel malefactorem, vel maleficium, movet alium ad damnum proximi. Item qui exprobrando ignaviam, vel pusillanimitatem, permovet aliquem ad maleficium, ut v. g. si quis dicat alteri: Indignus es qui tali, vel tali iniuria, vel contumelia afficiaris ab isto, vel ab illo homine: valde etenim dedecet statum, conditionem, & honorem tuum, nisi vltimis: vel si quis exprobraret marito adulterium uxoris, quo irritatus ille occideret adulterum.

Secundo quaeritur, An qui sic palpat, nempe laudando, vel malefactorem, vel maleficium, incitatque illum ad inferendum proximo damnum, ad restituendum læso teneatur? Respondeo ex communi sententia, teneri.

De Recursu.

CAPVT XIV.

PRIMO quaeritur, quid nomine Recursus intelligatur? Respondeo, intelligi homines quoscumque, qui refugium, vel securitatem malefactori præstant, ex quo ad maleficium perpetrandum movetur, & impellitur. Item quoscumque, qui pollicendo verbo, vel signis, vel nutibus securitatem præbent, ut malefactor liber eadæ, ne in manus iudicum incurrat.

Secundo quaeritur, Quobus modis aliquis possit refugium alteri præbere? Respondeo duobus modis: vno modo, ut maleficium committat; altero modo, post maleficium perpetratum; impediendo ne restituatur, vel ne Dominus recuperet rem suam.

Tertio quaeritur, An si quolibet eorum modorum quos assignavi, aliquis præbeat alteri refugium, ad restituendum obligetur? Respondeo, si eo refugio quod alicui præbetur, movetur is ad maleficium committendum, vel post illud admissum, ad non restituendum, illum restituere debere. Hæc ex communi opinione. Atque hinc sequitur, minime excusari caupones, & alios id generis homines, recipientes pecunias furto sublatis a servis, vel filiis familias, quandocumque certo, vel verisimiliter credunt furto esse sublatis. Aliquando tamen excusantur ab onere restituendi ij, qui recipiunt domi suæ filios familias, vel servos, ut alex, & genio indulgeant, etiam si conitet sumptus illos, quos faciunt, quasi ex furto fieri, nimirum ex bonis parentum, vel